

תקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין), תשנ"ב-1991
תוכן עניינים

	פרק א': פרשנות ותחולה	
27	הגדרות [1]	סעיף 1
27	תחולה	סעיף 2
	פרק ב': הליכים בבית דין אזורי	
	סימן א': מקום השיפוט	
27	מקום השיפוט [2]	סעיף 3
28	תובענה נגד המדינה [3]	סעיף 4
28	מקום שיפוט במקרים אחרים	סעיף 5
28	תובענה בנושא אחד בבתי דין אחדים [4]	סעיף 6
28	נתבעים אחדים [5]	סעיף 7
	סימן ב': פתיחת תובענה	
29	מסירת כתב תביעה [6]	סעיף 8
29	סייג לקבלת כתב בי דין	סעיף 8א
29	פרטי כתב תביעה [7]	סעיף 9
29	מען להמצאת כתבי בי-דין [8]	סעיף 10
29	רשימת מסמכים [9]	סעיף 11
29	טפסי הזמנה [10]	סעיף 12
29	טפסי תובענות שכר, פיצויי פיטורים וקיצבה [58]	סעיף 13
30	תובענה על פי חוק הביטוח הלאומי [61ג]	סעיף 14
	סימן ג': בעלי דין	
30	צירוף תובעים ונתבעים [11]	סעיף 15
30	סייג לצירוף בעלי דין [12]	סעיף 16
30	ספק בנוגע לנתבעים [13]	סעיף 17
30	שינוי בעלי דין [14]	סעיף 18
30	שמירת זכויות [15]	סעיף 19
30	תובע או נתבע בשם תובע או נתבע אחר [16]	סעיף 20
30	אחד מטעם כל המעוניינים [17]	סעיף 21
30	טוענים בהליך ייצוג	סעיף 22
31	ייצוג של תאגיד [18]	סעיף 23
31	פסולי-דין [19]	סעיף 24
31	חילופי בעל דין [20]	סעיף 25
	סימן ד': פיצול סעדים	
31	תביעת מלוא הסעד ופיצול סעדים	סעיף 26
	סימן ה': כתב הגנה וכתבי טענות אחרים	
31	הגשת כתב הגנה [21]	סעיף 27
31	המועד להגשת כתב הגנה [22]	סעיף 28
32	כתב הגנה – תוכן וצורה [23]	סעיף 29
32	שתיקה כהודאה [24]	סעיף 30
32	המצאת כתב הגנה [25]	סעיף 31
32	הגשת כתב הגנה בתובענות לשכר עבודה, פיצויי פיטורים וקיצבה	סעיף 32
32	הגשת כתב הגנה בתובענות על פי חוק הביטוח הלאומי	סעיף 33
32	רשות הנתבע לקיזוז ולתביעה שכנגד [26]	סעיף 34
32	תשובה לתביעה שכנגד [27]	סעיף 35
32	בקשה למחוק או להפריד דיון בתביעה שכנגד [28]	סעיף 36

	סימן ו': כתבי טענות – הוראות כלליות	
33	הגשת כתב טענות [29]	סעיף 37
33	התנגדות טכנית [30]	סעיף 38
33	סימון כתב טענות [31]	סעיף 39
33	מחיקה בכתב טענות [33]	סעיף 40
33	תיקון כתב טענות [34]	סעיף 41
	סימן ז': דין יחיד	
33	בקשה לדין יחיד [34א]	סעיף 42
	סימן ח': פסק דין בהעדר הגנה, מחיקה ודחיה	
33	פסק דין על יסוד כתב התביעה [35]	סעיף 43
33	מחיקת כתב טענות על הסף [36]	סעיף 44
33	דחייה על הסף [37]	סעיף 45
	סימן ט': הליכי ביניים להבהרת כתב טענות	
34	פרטים נוספים, גילוי ועיון במסמכים, שאלונים	סעיף 46
	סימן י': הדיון	
34	הודעה על תאריך הדיון [38]	סעיף 47
34	דחיית הדיון	סעיף 48
34	מחיקת תובענה מחמת חוסר מעש	סעיף 48א
34	אי התייצבות לדיון [40]	סעיף 49
34	ביטול [41]	סעיף 50
35	סדרי הטיעון והסיכום [42]	סעיף 51
35	טענת סיכום בכתב [43]	סעיף 52
	סימן י"א: הזמנת עדים	
35	הזמנת עד [44]	סעיף 53
35	צו הבאה [45]	סעיף 54
	סימן י"ב: פסק דין	
35	פסק דין [47]	סעיף 55
35	הקראת פסק הדין [47א]	סעיף 56
35	פסיקתה [48]	סעיף 57
35	פסק דין מוסכם [49]	סעיף 58
	סימן י"ג: בוררות	
36	מקום השיפוט לענין שבבוררות [50]	סעיף 59
36	תחולת תקנות [51]	סעיף 60
	סימן י"ד: ערעור על החלטת הממונה על תשלום הגימלאות	
36	הגדרות [61א]	סעיף 61
36	הגשת ערעור [61ב]	סעיף 62
36	צירוף העתקי ההחלטה [61ג]	סעיף 63
36	המצאה למשיב [61ד]	סעיף 64
36	תשובה [61ה]	סעיף 65
36	פסק דין על פי חומר שבכתב [61ו]	סעיף 66
36	תחולת הוראות [61ז]	סעיף 67
	סימן ט"ו: ערר לפי חוק שירות התעסוקה	
36	הגדרות [61ח]	סעיף 68
36	הגשה [61ט]	סעיף 69
36	קביעת מועד לדיון [61י]	סעיף 70
36	פסק דין על פי חומר שבכתב [61יא]	סעיף 71
36	איחוד והפרדה [61יב]	סעיף 72
	פרק ג': ערעור	

סימן א': מועדי ערעור על החלטות בית דין אזורי	
36 המועד להגשת ערעור בזכות [62]	סעיף 73
37 המועד להגשת ערעור ברשות [63 ; 64(א)]	סעיף 74
37 המועד להגשת ערעור ברשות לפי סעיפים 64א, 127לד ו-200א לחוק הביטוח הלאומי [64(ב)]	סעיף 75
סימן ב': ערעור על פסק דין ועל החלטה אחרת של רשם בית דין אזורי	
37 ערעור על פסק דין של רשם	סעיף 76
37 ערעור על החלטה אחרת של רשם	סעיף 77
37 ערעור על פסק דין של רשם בתביעת שכר עבודה או קצבה וערעור שכנגד [61]	סעיף 78
סימן ג': ערעור על החלטה אחרת של רשם בית הדין הארצי	
37 ערעור על החלטה אחרת של רשם בית הדין הארצי	סעיף 79
סימן ד': רשות לערער	
37 רשות מסוייגת לערער [67]	סעיף 80
37 אין ערעור על רשות לערער [68]	סעיף 81
38 הגשת בקשת רשות לערער – כהגשת ערעור [69]	סעיף 82
38 הפיכת בקשת רשות לערער לכתב ערעור	סעיף 83
38 השגה על החלטה אחרת [70]	סעיף 84
38 מסמכים שיצורפו לבקשת רשות לערער [71]	סעיף 85
38 החלטת בית הדין הארצי [72]	סעיף 86
סימן ה': הגשת הערעור	
38 הגשת ערעור [73]	סעיף 87
38 ערעור על תובענות שאוחדו [74]	סעיף 88
38 איחוד בעלי-דין [75]	סעיף 89
38 מיהו המשיב [76]	סעיף 90
38 צירוף משיב בידי בית הדין	סעיף 91
38 תחולת הוראות [77]	סעיף 92
38 תוכן כתב ערעור [78]	סעיף 93
39 נימוקים שלא פורשו [79]	סעיף 94
39 מחיקת נימוקים ותיקונים [80]	סעיף 95
39 פרטים נוספים [81]	סעיף 96
39 מסמכים שיש לצרפם לכתב ערעור [82]	סעיף 97
39 מסמכים שיש להמציאם למשיבים	סעיף 98
סימן ו': ערעור שכנגד	
39 ערעור שכנגד טעון הודעה [83]	סעיף 99
39 אי הגשת הודעה [84]	סעיף 100
סימן ז': הדיון בערעור	
39 פגם בצורת כתב הערעור [85]	סעיף 101
39 עיקרי טיעון בבית הדין הארצי	סעיף 102
40 סיכום טענות בכתב	סעיף 103
40 אי-התייצבות בערעור [86]	סעיף 104
40 השבת ערעור שנמחק [87]	סעיף 105
40 דיון שנית בערעור שנדון על פי צד אחד [88]	סעיף 106
סימן ח': פסק הדין בערעור	
40 פסק דין בערעור [89]	סעיף 107
40 תוכן פסק הדין [89א]	סעיף 108
40 פסק דין מוסכם [90]	סעיף 109

40	סמכותו של בית הדין בערעור [91]	סעיף 110
41	שימוע החלטה	סעיף 111
41	פסיקתה [92]	סעיף 112
	פרק ג' 1: טענת פסלות לישב בדין	
41	סייג לתחולתן של התקנות	סעיף 112א
41	מועד לטענת פסלות	סעיף 112ב
41	ערעור על החלטה	סעיף 112ג
	פרק ד': הוראות כלליות	
	סימן א': תשלום הוצאות וערובה לתשלומן	
41	הכלל בדבר הוצאות [93]	סעיף 113
41	סכום ההוצאות [94]	סעיף 114
42	אכיפת צו הוצאות [95]	סעיף 115
42	עורך דין שהוא בעל דין [96]	סעיף 116
42	ערובה לתשלום הוצאות	סעיף 116א
	סימן ב': אימות עובדות	
42	הצהרת אימות [97]	סעיף 117
42	חקירת המצהיר [98]	סעיף 118
42	הימנעות מאימות או מחקירה שכנגד [99]	סעיף 119
	סימן ג': שונות	
42	איחוד ענינים מטעם בית הדין [100]	סעיף 120
42	בעל דין או עד שהוא קטין	סעיף 120א
42	עריכת טופס [101]	סעיף 121
42	קבלת טפסים בהליכים מסויימים [102]	סעיף 122
43	תיקון טעויות [103]	סעיף 123
43	סמכות כללית לתקן פגם בהליך [104]	סעיף 124
43	הארכת מועדים [105]	סעיף 125
43	תקופת פגרה לא תבוא במנין [105א]	סעיף 126
43	מחיקה אינה מעשה בית דין [107]	סעיף 127
43	אי קיום התקנות [108]	סעיף 128
43	תחולת תקנות סדר הדין האזרחי	סעיף 129
43	תחולת תקנות בדבר החזרת פקדונות [109א]	סעיף 130
43	ביטול	סעיף 131
43	תחילה והוראות מעבר	סעיף 132
43	מדינת ישראל	

בתוקף סמכותי לפי סעיף 43(ב) לחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969 (להלן – החוק), ולאחר התייעצות עם שר העבודה והרווחה אני מתקין תקנות אלה:

פרק א': פרשנות ותחולה

1. בתקנות אלה –
- "בית דין אזורי", "בית דין ארצי" ו"רשם" – כמשמעותם בחוק;
- "בית דין" – בית דין אזורי או בית דין ארצי, לפי הענין, לרבות שופט בבית הדין כשהוא דן בענין לבדו, וכן רשם הפועל על-פי סעיף 27(ב) ו-(ג) לחוק;
- "החלטה" – פסק דין וכל החלטה אחרת של בית הדין;
- "הליך" – תובענה וכל ענין אחר המובא בידי בעל דין לפני בית דין;
- "טופס" – שנוסחו ניתן בתוספת;
- "כתב-בי-דין" – כל מסמך שניתן למסרו או להמציאו על פי תקנות אלה, לרבות החלטה או הודעה, פסיקתה, דרישה והזמנת בעל דין או עד;
- "מספר זהות" –

- (1) לגבי חברה הרשומה בישראל – מספר הרישום;
- (2) לגבי חברה הרשומה מחוץ לישראל – המדינה שבה היא רשומה ומספר הרישום, אם יש לה מספר רישום;
- (3) לגבי תאגיד אחר שיש לו מספר רישום על-פי דין – מספר הרישום שלו;
- (4) לגבי יחיד תושב ישראל – מספר זהותו במרשם האוכלוסין;
- (5) לגבי יחיד שאינו תושב ישראל – המדינה שבה הוצא הדרכון ומספר הדרכון;
- (6) לגבי יחיד תושב האזור – מספר הזהות על פי מרשם האוכלוסין הפלסטיני שבאזור כמשמעותו בחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003;

"מען", לענין המצאת כתבי-דין – שם הישוב, שם הרחוב, מספר הבית ומספר המיקוד, ולרבות מספר הטלפון והפקסימיליה באותו מען, אם ישנו; בהעדר שם לרחוב או מספר לבית – סימן זיהוי אחר;

"פסול דין" – לרבות "קטין" וכמשמעותם בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962;

"תובענה" – תביעות, בקשות ושאר עניינים שמביא בעל דין לפני בית הדין באחת הדרכים שנקבעו לכך;

"תצהיר" – תצהיר לפי סעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, לרבות הצהרה בכתב שניתנה מחוץ לישראל בפני נציג דיפלומטי או קונסולרי של ישראל או שניתנה לפי דין המקום שבו ניתנה ואושרה בידי נציג כאמור, ולרבות הצהרת אימות הניתנת בפני רשם;

"תקנות סדר הדין האזרחי" – תקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018.

2. סדר הדין בכל ענין המובא לפני בית הדין, יהיה לפי תקנות אלה, אולם במידה שבענין פלוני נוהגים לפי סדר דין אחר – לא ינהגו לפי תקנות אלה.

פרק ב': הליכים בבית דין אזורי

סימן א': מקום השיפוט

3. (א) מקום השיפוט הוא –
- (1) בתובענה כאמור בסעיף 24(א)(1) לחוק – בית הדין האזורי אשר באזור שיפוטו נמצא מקום העבודה של העובד שהיא העבודה נושא התובענה, או שבאזור שיפוטו בוצעה העבודה;
 - (2) בתובענה כאמור בסעיף 24(א)(1) לחוק – בית הדין האזורי אשר באזור שיפוטו נמצא מקום העבודה או מקום העבודה המיועד של

הגדרות [1]

תחולה

מקום השיפוט [2]

העובד, שהיא העבודה נושא התובענה, או שבאזור שיפוטו בוצעה או אמורה היתה להתבצע העבודה;

(3) בתובענה כאמור בסעיף 24(א)(1) לחוק – בית הדין האזורי אשר באזור שיפוטו נמצא מקום העבודה של העובד שהיא העבודה נושא התובענה, או נמצא מקום מגוריו;

(4) בתובענה נגד קופת גמל כאמור בסעיף 24(א)(3) לחוק – בית הדין האזורי אשר באזור שיפוטו נמצא מקום מגוריו או מרכז מפעלו של התובע;

(5) בתובענה של קופת גמל נגד מעביד כאמור בסעיף 24(א)(3) לחוק – בית הדין האזורי אשר באזור שיפוטו נמצא מרכז מפעלו של התובע בישראל;

(6) בתובענה של קופת גמל נגד חברה כאמור בסעיף 24(א)(3) לחוק – בית הדין האזורי שבתחומו נמצא מקום מגוריו של התובע, או שבתחומו שולמו או צריכים היו להשתלם דמי הביטוח לקופה;

(7) בתובענה שבין עובד לארגון עובדים כאמור בסעיף 24(א)(4) לחוק – בית הדין האזורי אשר באזור שיפוטו נמצא מקום מגוריו של העובד, זולת אם נקבע אחרת בתקנון הארגון;

(8) בתובענה נגד המוסד לביטוח לאומי או גוף אחר שהמוסד לביטוח לאומי פועל בשמו – בית הדין האזורי אשר באזור שיפוטו נמצא מקום מגוריו של התובע;

(9) בתובענה של המוסד לביטוח לאומי או גוף אחר שהמוסד לביטוח לאומי פועל בשמו – בית הדין האזורי אשר באזור שיפוטו נמצא מקום מגוריו או מרכז מפעלו של התובע, ואם התובע הוא תאגיד – משרדו הרשום;

(10) בהליך לפי חוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959 (להלן – חוק שירות התעסוקה) – בית הדין האזורי אשר באזור שיפוטו נמצאת לשכת שירות התעסוקה הנוגעת בדבר או נמצא מקום מגוריו או מרכז מפעלו של התובע;

(11) בכל הליך אחר – בית הדין האזורי אשר באזור שיפוטו נמצא מקום עבודתו או מקום מגוריו של התובע או מרכז מפעלו של התובע, ואם התובע הוא תאגיד – משרדו הרשום.

(ב) לענין תקנת משנה (א)(1), (2), (3), (10) ו-(11), אם מקום העבודה או ביצועה הוא מחוץ לאזור שיפוטו של בית דין לעבודה – בית הדין אשר באזור שיפוטו נמצא מקום מגוריו של העובד או מרכז מפעלו של המעביד בישראל; אם מרכז מפעלו של המעביד הוא מחוץ לאזור שיפוטו של בית דין לעבודה – בית הדין אשר באזור שיפוטו נמצא מקום מגוריו של המעביד, או – אם המעביד הוא תאגיד – בית הדין אשר באזור שיפוטו נמצא משרדו הרשום בישראל או כל מקום אחר בישראל שבו הוא מנהל עסקיו.

4.	תובענה נגד המדינה	תובענה של עובד נגד המדינה תוגש לבית הדין האזורי שבאזור שיפוטו נמצא מקום מגוריו או מקום עבודתו של העובד.
5.	מקום שיפוט במקרים אחרים	תובענה שאין מקום שיפוט המתאים לה לפי תקנות אלה או לפי כל דין אחר, יכול שתוגש לכל בית דין אזורי, אולם רשאי בית הדין להורות על העברת הדיון לבית דין אזורי אחר, אם ראה שלפי נסיבות הענין יהיה הדיון בבית דין אחר נוח יותר לבעלי הדין.
6.	תובענה בנושא אחד בבתי דין אחדים [4]	הוגשו תובענות בנושא אחד לבתי דין אחדים, יקבע נשיא בית הדין הארצי למי מבתי דין אלה השיפוט, ולאותו בית דין יהיה לפי זה שיפוט ייחודי והתובענות בשאר בתי הדין יועברו לבית הדין שנקבע כאמור ויידונו בו במאוחד.
7.	נתבעים אחדים [5]	היו נתבעים אחדים, יכול שהתובענה תוגש לכל בית דין שניתן להגישה בו כנגד אחד הנתבעים.

סימן ב': פתיחת תובענה

מסירת כתב תביעה	8.	תובענה תיפתח במסירת כתב תביעה לבית הדין בשלושה עותקים בשביל בית הדין ובמספר עותקים נוסף כמספר הנתבעים.
טייג לקבלת כתב בי דין	8א.	(א) לא יקובל כתב בי דין לרישום אם לא צוין בראשו מספר זהותו של מגיש כתב בי הדין.
	(ב)	על אף האמור בתקנת משנה (א), לא היה לבעל דין מספר זהות, יציין זאת בראש כתב בי הדין ויפרט את הטעמים לכך; ראה מזכיר ראשי או מי שהוא הסמיכו כי אין לבעל דין מספר זהות, יאשר את קבלת כתב בי הדין לרישום.
	(ג)	הרואה את עצמו נפגע מאי-קבלתו לרישום של כתב בי-דין לרישום, רשאי, בתוך עשרה ימים ממועד קבלת ההודעה על אי-הקבלה לרישום, לבקש כי העניין יועבר לעיונו ולהכרעתו של שופט או רשם; לא הגיש בקשה כאמור, יראוהו כמי שאינו מתנגד לאי-קבלת כתב בי-הדין לרישום.
פרטי כתב תביעה	9.	אלה הפרטים שיכיל כתב תביעה, וחוז' מן האמור בתקנות להלן לא יכיל אלא פרטים אלה:
	(1)	ציון בית הדין שהתובענה מוגשת לו;
	(2)	שמו, מספר זהותו ומקום מגוריו של התובע, ומען להמצאת כתבי בי-דין;
	(3)	שמו, מספר זהותו ומקום מגוריו של הנתבע, במידה שניתן לבררם;
	(3א)	העובדה שהתובע או הנתבע הוא פסול דין או קטין, אם הדבר הוא כך, או שהוא תאגיד, ובמקרה זה – גם הצורה שבה התאגד;
	(4)	העובדות המהוות עילת התובענה, ואימתי נולדה;
	(5)	העובדות המראות שבית הדין מוסמך לדון בתובענה;
	(6)	הסעד המבוקש לרבות פיצויי הלנה והפרשי ריבית והצמדה והוצאות משפט;
	(7)	שווי של נושא התובענה, ככל שניתן לקבעו, לפי הענין; היתה התביעה לסכום שיגיע לתובע לאחר בירור חשבונות שלא נתיישבו בינו לבין הנתבע, יפורש בכתב התביעה הסכום הנתבע לפי המשוער.
מען להמצאת כתבי בי-דין [8]	10.	המען להמצאת האמור בתקנה 9(2) יהיה:
	(1)	מקום מגוריו של התובע – אם הוא טוען לעצמו;
	(2)	משרד עורך דינו של התובע – אם עורך דין מייצג אותו;
	(3)	משרדו של ארגון עובדים או של ארגון מעבידים – אם התובע מיוצג על ידי מי שהארגון קבע לו לפי סעיף 34 לחוק או אם התובענה הוגשה בידי ארגון עובדים על פי חוק אחר;
	(4)	מקום מגוריו או מקום עסקו של מי שנתמנה מורשה לקבלת כתבי בי-דין לפי תקנה 163(א) סיפה לתקנות סדר הדין האזרחי;
	(5)	כאשר המדינה היא המעביד, יהיה המען להמצאת כתבי בי-דין פרקליט המחוז שבו נמצא מקום מושבו של בית הדין האזורי הדן בהליך; היה בית הדין המוסמך לדון בהליך בית הדין הארצי – פרקליט המדינה.
רשימת מסמכים [9]	11.	(א) התובע ירשום בכתב התביעה או ברשימה המצורפת אליה, מה הם המסמכים שעליהם הוא נסמך בתביעתו, בין שהם ברשותו ובין שאינם ברשותו.
	(ב)	מסמך שרשם התובע כאמור בתקנת משנה (א) והוא ברשותו, יצרף העתק או תצלום שלו לכתב התביעה; אם איננו ברשותו – יציין בידי מי הוא נמצא לפי מיטב ידיעתו.
טפסי הזמנה [10]	12.	(א) הוגשה תובענה לבית דין אזורי, תומצא מטעם בית הדין לכל נתבע הזמנה לדין חתומה ביד הרשם או פקיד של בית הדין האזורי, יחד עם עותק של כתב התביעה.
	(ב)	ההזמנה לדין כאמור בתקנת משנה (א) תהיה ערוכה על פי טופס 1.
טפסי תובענות שכר, פיצויי פיטורים	13.	(א) תובענה לתשלום שכר תהיה לפי טופס 2.
[58]	(ב)	תובענה לתשלום פיצויי פיטורים תהיה לפי טופס 3.

- (ג) תובענה לתשלום קיצבה תהיה לפי טופס 4.
14. תובענה על פי חוק הביטוח הלאומי [61] בכתב תביעה שעילתו בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח-1968 (להלן – חוק הביטוח הלאומי) או בחוק אחר שהמוסד לביטוח לאומי פועל על פיו, יצוין מספר זהותו של התובע ויצורפו לו העתקי כל החלטות המוסד לביטוח לאומי שבגינן מוגשת התובענה.
- סימן ג': בעלי דין**
15. (א) מותר לצרף בחזקת תובעים בתובענה אחת את כל הטוענים לזכות סעד מאותו נתבע – בין ביחד, בין לחוד ובין לחלופין – ושאלו הגישו תובענות נפרדות היתה מתעוררת בהן שאלה משותפת, משפטית או עובדתית.
- (ב) מותר לצרף בחזקת נתבעים בתובענה אחת את כל הנתבעים למתן סעד לאותו תובע – בין ביחד, בין לחוד ובין לחלופין – ושאלו הוגשו נגדם תובענות נפרדות היתה מתעוררת בהן שאלה משותפת, משפטית או עובדתית; אין הכרח שכל נתבע יהא לו ענין לגבי כל הסעד שתובעים בתובענה.
16. ראה בית הדין שהצירוף עלול לסבך את הדיון או להכביד במידה יתרה על בעלי הדין, רשאי הוא להורות על הפרדת הדיון או על דרך דיון אחרת.
17. היה לתובע ספק ממי הוא זכאי לתבוע, רשאי הוא לצרף נתבעים אחדים, כדי ששאלת החבות ומידת החבות של כל אחד מהם תוכרע בין כל בעלי הדין.
18. (א) בכל שלב משלבי הדיון רשאי בית הדין או הרשם, לבקשת בעלי דין או בלא בקשה כזאת ובתנאים שייראו לו, לצוות על מחיקת שמו של בעל דין שצורף שלא כהלכה כתובע או כנתבע, או על הוספת שמו של אדם שהיה צריך לצרפו כתובע או כנתבע או שנוכחותו בבית הדין דרושה כדי לאפשר לבית הדין לפסוק ולהכריע ביעילות ובשלמות בכל השאלות הכרוכות בתובענה.
- (ב) בקשה להוסיף או למחוק או להחליף בעל-דין תוגש לשופט או לרשם, אולם אפשר גם להשמיע לפני בית הדין בשעת הדיון וללא הודעה מוקדמת.
- (ג) הוסף בעל דין או הוחלף, יתוקן כתב התביעה לפי הצורך, אם לא הורה בית הדין או הרשם אחרת; הוסף נתבע או הוחלף, יומצאו לנתבע החדש הזמנה למשפט ועותק של כתב התביעה המתוקן; בית הדין או הרשם רשאי להורות על תיקון כתב התביעה ועל המצאת כתב התביעה המתוקן גם לנתבעים הראשונים.
- (ד) הוחלף או הוסף בעל דין, רואים, לענין ההתיישנות, את ההליכים לגבי בעל הדין החדש כאילו התחילו עם כתב התביעה המתוקן.
19. לא תיפגע תובענה בשל כך בלבד שבעלי דין צורפו בה שלא כהלכה או שלא צורפו, ורשאי בית הדין לדון בענין, ככל שהוא נוגע לבעלי הדין שלפניו למעשה, ומותר ליתן פסק דין, ללא תיקונים, לטובת מקצתם של התובעים שנמצאו זכאים לסעד ולפי זכותם, או נגד מקצתם של הנתבעים שנמצאו חבים ולפי חבותם.
20. מקום שיש כמה תובעים יכול שאחד או אחדים מהם יהיו מורשיהם של אחד או אחדים מן השאר להתייצב, לטעון או לפעול בכל הליך במקומם, והוא הדין לגבי הרשאת הנתבע מטעם נתבע אחר.
21. (א) היה מספר המעוניינים בתובענה אחת גדול, יכולים מקצתם – לבקשת תובע אם הם תובעים, או לבקשת תובע או נתבע אם הם נתבעים, וברשות בית הדין או הרשם – לייצג באותה תובענה את כל המעוניינים; לא ידעו המעוניינים האחרים על דבר התובענה, יודיע להם בית הדין או הרשם על הגשתה בהמצאה אישית, או במודעה פומבית אם ההמצאה האישית אינה מעשית מכל סיבה שתיראה לבית הדין או לרשם, ככל שיוורה בית הדין או הרשם בכל מקרה ומקרה.
- (ב) כל מי שמיוצג בתובענה כאמור בתקנת משנה (א) רשאי לבקש מבית הדין או מהרשם לעשותו בעל דין בה.
22. (א) היה מספר הטוענים לזכות סעד אחד גדול – ושאלו הגישו תובענות נפרדות היתה מתעוררת בהן שאלה משותפת, משפטית או עובדתית – יכולים מקצתם, ברשות בית הדין או הרשם, לייצג באותה תובענה את כל הטוענים; לא ידעו הטוענים האחרים על דבר התובענה, יודיע להם בית הדין או הרשם על הגשתה באחת מהדרכים הבאות:

(1) פרסום מודעה בשני עיתונים יומיים והעמדת כתב התביעה במזכירות בית הדין לרשות כל אחד מהם, לשם עיון;

(2) אם הטוענים הם עובדים – גם הצגתו במקום העבודה; אם אין הם עובדים במקום עבודה אחד – פרסום מודעה בשני עיתונים יומיים והעמדת כתב התביעה במזכירות בית הדין לרשות כל אחד מהם, לשם עיון.

(ב) כל מי שמיוצג בתובענה כאמור בתקנת משנה (א) רשאי לבקש מבית הדין או מהרשם לעשותו בעל דין בה, או להורות שהוא לא יהיה מיוצג כאמור.

23. ייצוג של תאגיד [18]
בעל דין שהוא תאגיד, רשאי מנהל התאגיד או פקיד מפקידיו, שהורשה לכך כראוי, לעשות מטעם התאגיד כל מה שהתאגיד עצמו יכול היה לעשות אילו היה יחיד.

24. פסולי-דין [19]
בית הדין המוסמך לדון בתובענה רשאי למנות לפסול-דין או למי שזקוק לאפוטרופוס, אפוטרופוס לדין אשר ייצגו ייצוג מלא בכל ההליכים בבית הדין, והוא רשאי לעשות זאת לבקשת בעל דין או בלא בקשה כזאת.

25. חילופי בעל דין [20]
(א) לא תפוג תובענה על שום שאחד מבעלי הדין מת או פשט את הרגל, ובלבד שעילת התובענה בעינה עומדת; מת אחד מבעלי הדין בין גמר הדיון לבין פסק הדין, לא תפוג התובענה אף אם אין עילתה קיימת עוד אלא מותר ליתן פסק דין.

(ב) מת בעל דין או פשט את הרגל או שנכס שלו נסב – אם מרצון ואם מכוח דין – רשאי בית הדין להורות, אם ראה צורך בכך לשם יישוב מלא של כל השאלות הכרוכות בדבר, כי מבצע הצוואה או מנהל העזבון, או היורשים או הנאמנים, או חליף אחר של בעל הדין, כולם או מקצתם, יהיו לבעלי הדין, או שתומצא להם הודעה בדרך או בצורה שיקבע בית הדין ובתנאים שיקבע, והוא יתן צו בדבר המשך המשפט כפי שנראה לו.

(ג) מת בעל דין ועילת התובענה בעינה עומדת, אך מי שזכאי להמשיך בתובענה אינו עושה כן, רשאי הנתבע או בעל דין שנגדו אפשר היה להמשיך, לבקש מבית הדין שיחייב את הזכאי להמשיך בתובענה תוך זמן שיקבע; לא המשיך, מותר ליתן פסק דין לזכות הנתבע או בעל הדין האחר.

סימן ד': פיצול סעדים

26. תביעת מלוא הסעד [א]
תובענה תכיל את מלוא הסעד שהתובע זכאי לו בשל עילת התובענה, אך רשאי תובע לוותר על חלק מהסעד.

(ב) מי שזכאי לסעדים אחדים בשל עילה אחת, רשאי לתבוע את כולם או מקצתם.

(ג) תובע שלא כלל בתובענה את כל הסעדים להם הוא זכאי בשל אותה עילה, לא ייחשב כמי שוויתר עליהם והוא יהיה זכאי לתובעם ובלבד שקיבל על כך רשות מבית הדין לא יאוחר ממועד הגשת התובענה הנוספת; בדונו בבקשה למתן רשות כאמור, יתחשב בית הדין באלה:

(1) התביעה קנטרנית או טורדנית;

(2) התביעה הוגשה שלא בתום לב;

(3) נימוק אחר שעל פיו סבור הוא שיש לסרב מתן הרשות.

(ד) רשות כאמור בתקנת משנה (ג) אפשר ליתן ללא תנאי, ואפשר להתנותה בתנאים ככל אשר ייראה לבית הדין.

סימן ה': כתב הגנה וכתבי טענות אחרים

27. הגשת כתב הגנה [א]
נתבע רשאי להגיש כתב הגנה, והוא חייב לעשות זאת אם נדרש לכך בהוראת שופט או רשם בתוקף סמכותו לפי סעיף 18(ד)(6) לחוק.

(ב) ניתנה הוראה כאמור בתקנת משנה (א) שלא בפני הנתבע, תומצא לו ההוראה לפי טופס 5.

28. המועד להגשת כתב הגנה [22]
כתב הגנה יוגש תוך שלושים ימים מהיום שניתנה ההוראה, אם ניתנה בנוכחות הנתבע, או שלושים ימים מיום שהומצאה לו, אם ניתנה שלא בנוכחותו; שופט או רשם רשאי להאריך את המועד להגשת כתב הגנה, ובמקרה זה רשאי הוא לחייב את הנתבע בהוצאות, אם יראה זאת לנכון, וכן רשאי הוא לקצר את המועד מטעמים מיוחדים שיירשמו.

- כתב הגנה יכלול תגובה לכל טענה שנתעוררה בכתב התביעה, ולא די בהכחשה שתמית אלא צריך המגיש להרצות טענתו במפורש. (א) 29. כתב הגנה – תוכן וצורה [23]
- כתב הגנה יוגש באותו מספר עותקים שמגשים בו כתב תביעה; הנתבע רשאי לרשום בכתב הגנה, או ברשימה שיצרף לכתב הגנה, מהם המסמכים שעליהם הוא נסמך בהגנתו, בין שהם ברשותו ובין שאינם ברשותו; כל מסמך שנרשם בכתב הגנה, או ברשימה שצורפה אליו, יצורף העתקו או תצלומו אם הוא ברשות הנתבע, ואם איננו ברשותו – יצויין בידי מי הוא נמצא לפי מיטב ידיעתו של הנתבע. (ב)
- בכתב הגנה יצויין הנתבע את מספר זהותו, את שם נציגו, או שהוא טוען לעצמו, ואת מענו להמצאת כתבי בי-דין, שיהיה אחד מאלה: (ג)
- (1) מקום מגוריו של הנתבע כשהוא טוען לעצמו;
 - (2) משרד עורך דינו של הנתבע אם עורך דין מייצג אותו;
 - (3) מקום מושבו של ארגון העובדים או ארגון המעבידים – אם הנתבע מיוצג על ידי מי שהארגון קבע לו לפי סעיף 34 לחוק או לפי כל חוק אחר;
 - (4) מקום מגוריו או מקום עסקו של מי שנתמנה מורשה לקבלת כתבי בי-דין לפי תקנה 163(א) סיפה לתקנות סדר הדין האזרחי.
- כל טענת עובדה בכתב התביעה שלא הוכחה בכתב ההגנה, במפורש או מכללא, או שלא נאמר עליה כי אין מודים בה, רואים אותה כטענה שמודים בה, זולת אם נטענה נגד פסול-דין, אך בית הדין רשאי, לפי שיקול דעתו, לדרוש שעובדות כאמור יוכחו שלא על דרך ההודאה האמורה. (א) 30. שתיקה כהודאה [24]
- על אף האמור בתקנת משנה (א), אין צורך בהכחשה, או בתגובה בכתב הגנה, לענין שיעור דמי הנזק או סכום הפיצוי המגיע על פי כל עילה, ולעולם רואים אותם כשנויים במחלוקת, זולת אם הודו בהם במפורש. (ב)
- היה בית הדין סבור כי טענת עובדה, שהוכחה בכתב ההגנה או שלא הודו בה, מן הראוי היה שיוודו בה, רשאי הוא ליתן כל צו שייראה לו צודק בענין הוצאות יתרות שנגרמו עקב ההכחשה או אי ההודאה. (ג)
- הוגש כתב הגנה, יומצא עותק אחד ממנו, עם כל מצורפיו, לכל אחד מבעלי הדין האחרים. 31. המצאת כתב הגנה [25]
- כתב הגנה בתובענה לתשלום שכר עבודה, פיצויי פיטורים או קצבה יהיה: (א) 32. הגשת כתב הגנה בתובענות לשכר עבודה, פיצויי פיטורים וקצבה
- (1) בתובענה לתשלום שכר עבודה – לפי טופס 6;
 - (2) בתובענה לתשלום פיצויי פיטורים – לפי טופס 7;
 - (3) בתובענה לתשלום קצבה – לפי טופס 8.
- טפסים 6, 7 או 8, לפי הענין, יומצאו לנתבע יחד עם כתב התביעה. (ב)
- בתובענה המוגשת על פי חוק הביטוח הלאומי או בחוק אחר שהמוסד לביטוח לאומי פועל על פיו יוגש כתב הגנה, על אף האמור בתקנה 27(א), תוך שלושים ימים מיום שנמסר למוסד העתק מכתב התביעה. 33. הגשת כתב הגנה בתובענות על פי חוק הביטוח הלאומי
- נתבע רשאי לקזז כל זכות ותביעה שלו כנגד תביעתו של התובע או להגיש אותן בתביעה שכנגד, בין אם הן על נזק ממון ובין אם לאו; כוחם של קיזוז או תביעה שכנגד ככוח תובענה שכנגד, ובית הדין יוכל ליתן בהם פסק דין סופי הן על התביעה המקורית והן על התביעה שכנגד, ובלבד שהעילה לתובענה שכנגד היא בתחום סמכותו של בית הדין. 34. הגשת כתב הגנה בתובענות על קיזוז ולתביעה שכנגד [26]
- תובע שהוגשה נגדו תביעה שכנגד, רשאי להגיש כתב תשובה; על כתב תשובה לתביעה שכנגד יחולו ההוראות החלות על כתב הגנה. 35. תשובה לתביעה שכנגד [27]
- העלה נתבע תביעה שכנגד, רשאי בית הדין, על פי בקשת תובע או ללא בקשה כזאת, להורות על מחיקת התביעה שכנגד או להורות על הפרדת הדיון, אם ראה שאין זה מן הראוי לפסוק בתביעה שכנגד יחד עם התביעה המקורית אלא בדרך של תובענה נפרדת. 36. בקשה למחוק או להפריד דיון בתביעה שכנגד [28]

סימן ו': כתבי טענות – הוראות כלליות

37. הגשת כתב טענות [29]
הגשתו של כתב טענות תהיה במסירה לבית הדין כדי לצרפו לתיק התובענה, ויש למסור מספר של עותקים מספיק לשם המצאה לכל אחד מבעלי הדין שכנגד, לפי מענו להמצאת כתבי בי-דין, אך אין צורך להמציא עותק לבעל דין שהרשה בעל דין אחר לתבוע או להגן מטעמו.
38. תנגדות טכנית
אין לעורר התנגדות טכנית לכתב טענות על יסוד פגם שבצורה.
39. סימון כתב טענות [30]
כתב טענות יוכתר בשמו המתאים, יסומן במספר התיק של התובענה, ובתאריך הגשתו, ויהיה חתום ביד בעל הדין המגישו או ביד עורך דין או נציג אחר שלו.
40. מחיקה טענות [31]
בית הדין או הרשם רשאי, בכל עת, להורות כי יימחק או יתוקן כל ענין בכתב טענות שאין בו צורך או שהוא מביש או עלול להפריע לדיון הוגן בתובענה, לסבכו או להשהותו.
41. תיקון כתב טענות [34]
(א) בית הדין או הרשם רשאי, בכל עת, להתיר לכל אחד מבעלי הדין או להורות לו לתקן את כתבי טענותיו.
(ב) נתבקש התיקון בשעת הדיון, יירשם התיקון בפרוטוקול, אלא אם כן הורה בית הדין או הרשם אחרת.
(ג) נעשה התיקון בהעדר אחד מבעלי הדין, יקבע בית הדין או הרשם מועד להמשך הדיון ויצרף להזמנת אותו בעל דין עותק מכתב הטענות המתוקן.
(ד) בעל דין שאינו משיב לכתב טענות מתוקן או אינו מתקן את כתב טענותיו רואים אותו כאילו הוא מסתמך על כתב טענותיו המקורי כתשובה לכתב הטענות המתוקן.

סימן ז': דין יחיד

42. בקשה לדין יחיד [34]
(א) בקשת בעל דין שתובענה תידון לפני השופט כדן יחיד, תהיה בכתב ומנומקת; הבקשה תוגש בעת הגשת התובענה או כתב ההגנה או במועד אחר, אך לפני שנקבע מותב בית הדין.
(ב) השופט רשאי לדחות את הבקשה על אתר או לצוות שהעיתקים ממנה יומצאו לבעלי הדין האחרים; מי שקיבל העתק בקשה כאמור רשאי להגיש תשובה מנומקת בכתב, תוך שבעה ימים או תוך מועד ארוך יותר שקבע השופט בצו כאמור; השופט רשאי להחליט בבקשה על יסוד טענות שבכתב בלבד.

סימן ח': פסק דין בהעדר הגנה, מחיקה ודחיה

43. פסק דין על יסוד כתב התביעה [35]
(א) נתבע שנדרש להגיש כתב הגנה ולא הגישו תוך המועד שנקבע לכך, או נתבע שנדרש, מכוח סעיף 18(ד) לחוק, לבצע פעולה בקשר לכתב הגנה שהגיש ולא ביצע אותה במועד או במועד שהאריך השופט או הרשם, רשאי בית הדין או הרשם לתת פסק דין שלא בפניו על יסוד כתב התביעה בלבד, זולת אם היה בית הדין או הרשם סבור כי מן הצדק לדרוש מן התובע הוכחה מלאה או חלקית של תביעתו או מקצתה לפני שיינתן פסק הדין.
(ב) פסק דין כאמור בתקנת משנה (א), ניתן להוצאה לפועל בלא שתיפגע זכותו של התובע להמשיך בתובענה נגד הנתבעים האחרים.
44. מחיקת כתב טענות על הסף [36]
בית הדין רשאי, בכל עת, לבקשת בעל דין או אף בלא בקשה כזאת, למחוק על הסף כתב טענות מאחד הנימוקים האלה:
(1) אין הכתב מראה עילה;
(2) מתוך כתב הטענות נראה שהוא טרדני או קנטרני;
(3) בעל הדין נדרש, מכוח סעיף 18(ד) לחוק, לבצע פעולה בקשר לכתב טענות שהגיש, ולא ביצע אותה במועד.
45. דחייה על הסף [37]
(א) בית הדין רשאי בכל עת, לבקשת בעל דין או אף בלא בקשה כזאת, לדחות על הסף תובענה נגד נתבע מאחד הנימוקים האלה:
(1) מעשה בית דין;
(2) חוסר סמכות;
(3) כל נימוק אחר שעל פיו סבור בית הדין שניתן לדחות מלכתחילה את התובענה בנוגע לאותו נתבע.

(ב) החליט בית הדין לדחות את התובענה בנוגע לנתבע שביקש זאת, רשאי הוא להורות בדבר ההוצאות – הן של הבקשה והן של התובענה עצמה – ככל שייראה לו.

(ג) לא ייעתר בית הדין לבקשת דחיה מחוסר סמכות, אם נראה לו שיש להעביר את הענין לבית משפט או לבית דין מוסמך לפי סעיף 79 לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984 (להלן – חוק בתי המשפט).

סימן ט': הליכי ביניים להבהרת כתב טענות

(א) 46. בית הדין או הרשם רשאי ליתן צו למסירת פרטים נוספים, ולבקשת בעל דין אף לגילוי או לעיון במסמכים, אם היה סבור שיש צורך בכך כדי לאפשר דיון יעיל או כדי לחסוך בהוצאות.

(ב) בית הדין או הרשם רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, ליתן לבקשת בעל דין צו למסירת שאלון לבעל דין אחר, אם היה סבור שיש בכך כדי לאפשר לבית הדין להכריע בשאלות שהן באמת השאלות השנויות במחלוקת בין בעלי-הדין.

(ג) בהחליטו בבקשה כאמור בתקנת משנה (א) או (ב), ישקול בית הדין או הרשם, כל הצעה שתבוא מצד בעל דין למסור פרטים או להודות בעובדות או להראות או להמציא מסמכים.

(ד) לא קיים בעל דין צו שניתן על פי תקנת משנה (א) או (ב), רשאי בית הדין או הרשם להאריך את המועד לקיום הצו או למחוק את כתב טענותיו.

סימן י': הדיון

47. הודעה על התאריך שנקבע לדיון תישלח לבעלי הדין שלושים ימים לפחות לפני התאריך, וזולת אם נראה הענין לשופט או לרשם דחוף.

48. בית הדין או הרשם רשאי לדחות את הדיון, למועד אחר או ללא מועד.

(א) (בוטלה)

(ב) (בוטלה)

48א. נבצר מבית הדין או הרשם לדון בתובענה או להמשיך את הדיון בה מחמת חוסר מעש מצד בעל דין, רשאי בית הדין או הרשם או המזכיר הראשי של בית הדין, על דעת עצמו, ליתן הודעה לבעלי הדין או למי שהורה ובדרך שהורה לבוא וליתן טעם מדוע לא תימחק התובענה; הודעה כאמור יכול שתישלח באמצעות הדואר לפי המען הרשום במסמך שהוגש לבית הדין או לפי המען הרשום במרשם האוכלוסין, ויראו אותה כהודעה שהומצאה כדין ביום העשירי שלאחר המשלוח.

(ב) לא ניתן כל טעם, בתוך שלושים ימים מיום ההמצאה או פרק זמן ארוך יותר שנקבע בהודעה, יראו את התובענה כתובענה שנמחקה.

(ג) בית הדין או הרשם רשאי למחוק את התובענה אם הטעם שניתן אינו מניח את דעתו.

49. לא התייצבו בעלי הדין או מי מהם בתאריך שנקבע לדיון, רשאי בית הדין לדחות את הדיון או את המשך הדיון למועד אחר ולהזמין את בעלי הדין.

(ב) ראה בית הדין שבעל דין שלא התייצב הוזמן כדין, רשאי הוא כמו כן –

(1) אם הנעדר הוא התובע – לדחות או למחוק את התביעה;

(2) אם הנעדר הוא הנתבע – לדון בתביעה כאילו התייצב הנתבע או ליתן פסק דין כאמור בתקנה 43(א).

50. בעל דין שלא הגיעה לידיו ההודעה במועד האמור בתקנה 47 או שלא התייצב לדיון ובית הדין דן שלא בפניו – רשאי, לא יאוחר משלושים ימים לאחר שהומצאו לידיו פסק הדין או ההחלטה האחרת, לבקש ביטול ועיכוב הוצאתם לפועל.

(ב) הוגשה בקשת ביטול כאמור בתקנת משנה (א), יזמין בית הדין או הרשם את בעלי הדין לדיון בה, ורשאי הוא לעכב את הוצאת פסק הדין או ההחלטה האחרת לפועל, אם בערובה או בתנאים אחרים או נוספים ואם בלי תנאים.

(ג) התייצב המבקש לדיון על בקשת הביטול, רשאי בית הדין או הרשם לבטל את פסק הדין או ההחלטה האחרת, לפי הענין, לשנותם או לאשרם, בתנאים

שייראו לו בדבר הוצאות או בעניינים אחרים; לא התייצב המבקש כאמור –
רשאי בית הדין או הרשם לדחות את הדיון לתאריך אחר או לדחות את בקשת
הביטול, ורשאי הוא לחייב את המבקש בהוצאות.

- בכפוף לכל הסדר שיקבע השופט בתוקף סמכותו לפי סעיף 18(ד) לחוק –
51. סדרי הטיעון והסיכום [42]
- (1) ייפתח הדיון בבית הדין האזורי בדברי פתיחה של התובע ולאחר מכן יישמעו עדיו – אם יש לו עדים, ויוגשו ראיותיו האחרות; לאחר מכן ישמע בית הדין את דברי הפתיחה של הנתבע ואת עדיו, אם יש לו עדים, ויוגשו ראיותיו האחרות, אולם רשאי בית הדין, לפי שיקול דעתו, להתיר לבעל הדין הפותח להביא עדות סותרת בטרם יסכמו בעלי הדין את פרשותיהם;
- (2) לאחר דברי הפתיחה והבאת העדים והראיות האחרות, יסכם התובע את פרשתו ואחריו יסכם הנתבע את פרשתו, אולם בית הדין רשאי, לפי שיקול דעתו, להתיר לתובע להשיב על טענות הסיכום של הנתבע, כולן או מקצתן.
- (א) 52. טענת סיכום בכתב [43]
- סיימו בעלי הדין את הבאת ראיותיהם, בין שהתחילו בסיכום פרשותיהם ובין אם לאו, רשאי בית הדין, בצו, להורות להם לסכם את טענותיהם בכתב, על הפרשה כולה או על שאלה מסויימת שיקבע, בין בנוסף על הסיכום שבעל-פה ובין במקומו, ורשאי הוא להגביל את היקפם של סיכומים אלה.
- (ב) צו כאמור יקבע את סדרי הטענות, הן שבעל-פה והן שבכתב, וכל יתר הדברים שלדעת בית הדין טעונים הסדר לענין צו כזה.
- (ג) דינו של בעל דין שלא הגיש כתב סיכומיו במועד שבו נדרש להגישו כדין בעל דין שלא התייצב במועד שנקבע לדיון, זולת אם הורה בית הדין אחרת.
- סימן י"א: הזמנת עדים**
- (א) 53. בית הדין או הרשם רשאי להזמין אדם להעיד בפניו, להיחקר כעד או להגיש מסמך.
- (ב) ההזמנה לעד תהיה לפי טופס 9.
- (ג) תקנות 83 עד 86 ו-92 לתקנות סדר הדין האזרחי יחולו, בשינויים המחויבים, על הזמנת עדים לפי תקנה זו, ואולם יקראו את תקנה 83(א) לתקנות סדר הדין האזרחי כאילו במקום הרישה נאמר "בעל דין יודיע לעד מטעמו על כוונתו להזמין לעדות או לשם הצגת מסמכים".
54. ציווה בית הדין או הרשם לפי סעיף 73(א) לחוק בתי המשפט על הבאת אדם לפניו ייערך צו ההבאה לפי טופס 10.
- סימן י"ב: פסק דין**
- (א) 55. פסק דין [47]
- כתום הדיון או לאחר מכן, בהקדם ככל האפשר לפי הנסיבות, יתן בית הדין את פסק דינו.
- (ב) בדיון בפני מותב או שופט כדן יחיד, יינתן פסק הדין תוך שלושים ימים, ובדיון בפני רשם יינתן פסק-הדין תוך חמישה עשר ימים; לא ינתן פסק הדין כאמור, ימסור על כך אב בית הדין או הרשם, לפי הענין, הודעה מנומקת בכתב לנשיא בית הדין הארצי; בבית דין שבו מכהן שופט ראשי, יימסר העתק ההודעה לשופט הראשי.
56. את פסק הדין יקרא אב בית הדין ותאריך הקראת הפסק ייחשב לתאריך שימוע פסק הדין; אולם אפשר שבמקום לקרוא את פסק הדין, יישלחו העתקים ממנו בדואר רשום לבעלי הדין; נשלחו העתקים מפסק הדין בדואר רשום לבעלי הדין כאמור, יראו כאילו ניתן פסק הדין בהעדר הצדדים.
57. על סמך פסק הדין תיערך, לבקשת בעל דין, פסיקתה שתכיל את מספר התיק, שמות בעלי הדין ותיאורם, הסעד או ההכרעה האחרת שניתנו בענין הנדון וצו בדבר הוצאות המשפט; הפסיקתה תיחתם בידי אב בית הדין או הרשם ותאריכה הוא התאריך שבו הושמע פסק הדין.
58. פסק דין [49]
- הסכימו בעלי הדין למתן פסק דין בנוסח מוסכם, רשאי בית הדין או הרשם ליתן פסק דין כאמור, אף אם הסכימו בעלי הדין לגופו של ענין בלבד ולא על סכום הוצאות המשפט, ובלבד שהוסכם מי ישא בהן, ובית הדין או הרשם ישום ויקבע בפסק הדין את ההוצאות האמורות.

- מקום השיפוט
לענין שבבוררות
[50]
59. בקשה לענין שבבוררות, שבית הדין דן בו מכוח סעיף 28 לחוק (בסימן זה – הליכי בוררות), אפשר להגישה בנוסף לבית הדין שנקבע כאמור בתקנה 3, גם לבית הדין שבאזור שיפוטו התנהלה הבוררות או לבית הדין שעליו הסכימו בעלי-הדין בבוררות.
- תחולת תקנות [51]
60. תקנות סדרי הדין בעניני בוררות, התשכ"ט-1968, יחולו על הליכי בוררות, בשינויים המחויבים לפי הענין.
- סימן י"ד: ערעור על החלטת הממונה על תשלום הגימלאות**
- הגדרות [61א]
61. בסימן זה –
"הממונה" – כמשמעותו בחוק שירות המדינה (גימלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970 (להלן – חוק הגימלאות);
"ערעור גימלאות" – ערעור על החלטה סופית או על החלטת ביניים של הממונה או של נציב שירות המדינה לפי סעיפים 43 או 101 לחוק הגימלאות.
62. ערעור גימלאות יוגש לבית דין אזורי בארבעה עותקים לפי טופס 11.
63. לכתב הערעור יצורפו ארבעה עותקים מההחלטה שעליה מוגש הערעור.
64. עותק של כתב הערעור בצירוף עותק ההחלטה ומצורפיה יומצאו למשיב.
65. תוך שלושים ימים מהיום שבו הומצא לו כתב הערעור יגיש המשיב תשובה מנומקת בארבעה עותקים; הוגשה תשובה כאמור, יומצא עותק ממנה למערער.
66. (א) ויתרו המערער והמשיב, בכתבי הטענות או בהודעה מיוחדת לבית הדין, על השמעת טענותיהם בפני בית הדין, ידון בית הדין בערעור לפי החומר שהוגש לו ויתן פסק דין.
(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), רשאי שופט להורות על קביעת מועד לדיון, אפילו ויתרו בעלי הדין על כך, ומשעשה כן ידון בית הדין בערעור כאילו לא ויתרו בעלי הדין על השמעת טענותיהם.
67. הוראות סימנים א' ו' ו-י עד י"ב לפרק זה, יחולו על ההליכים לפי סימן זה ככל שלא נקבעה בו הוראה אחרת ובשינויים המחויבים לפי הענין.
- סימן ט"ו: ערר לפי חוק שירות התעסוקה**
- הגדרות [61ח]
68. בסימן זה, "ערעור תעסוקה" – ערר על החלטת ועדת ערר לפי סעיף 43 לחוק שירות התעסוקה.
69. (א) ערעור תעסוקה יוגש לבית דין אזורי בארבעה עותקים לפי טופס 12, בצירוף ההחלטה שעליה הוא מוגש וכל יתר המסמכים הנוגעים לענין; עותק אחד של כתב הערעור בצירוף המסמכים כאמור יועבר למינהלת שירות התעסוקה.
(ב) המועד להגשת ערעור תעסוקה הוא ששים ימים מיום מתן ההחלטה בערר או מיום שבו הומצאה לעורר ההחלטה, אם ניתנה שלא בפניו, לפי המאוחר.
70. הודעה על התאריך שנקבע לדיון תישלח לבעלי הדין חמישה ימים לפחות מראש.
71. (א) ויתרו המערער והמשיב, בהודעה בכתב לבית הדין או בהודעה בעל-פה לשופט או לרשם, על השמעת טענותיהם בפני בית הדין, ידון בית הדין בערעור תעסוקה לפי החומר שהוגש לו ויתן פסק דין.
(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א) רשאי שופט להורות לרשם לקבוע מועד לדיון, אפילו ויתרו בעלי הדין על כך, ומשעשה כן ידון בית הדין בערעור תעסוקה כאילו לא ויתרו בעלי הדין על השמעת טענותיהם.
72. שופט רשאי –
(1) לצרף כמשיב בערעור כל אדם הנראה לו נוגע בדבר;
(2) לאחד ערעורים או להפריד ערעורים מאוחדים.
- פרק ג': ערעור**
- סימן א': מועדי ערעור על החלטות בית דין אזורי**
- המועד להגשת ערעור על פסק דין של בית דין אזורי הוא שלושים ימים מיום השימוע, או מהיום שבו הומצא למערער פסק הדין אם ניתן בהעדר הצדדים, והוא כשאין הוראת חיקוק אחרת הקובעת מועד שונה להגשת ערעור.
- המועד להגשת ערעור בזכות [62]
- 73.

- המועד להגשת
ערעור ברשות [63];
[64] (א)
74. (א) בקשת רשות לערער על החלטה של בית דין אזורי תוגש תוך חמישה עשר ימים מיום שניתנה ההחלטה, אם ניתנה בפני המבקש, או מיום שהומצאה לו, אם ניתנה שלא בפניו.
- (ב) ניתנה רשות לערער, יהיה המועד להגשת הערעור על החלטת בית הדין האזורי חמישה עשר ימים מיום שניתנה הרשות, אם ניתנה בפני המערער, או חמישה עשר ימים מהיום שבו הומצאה לו ההחלטה הנותנת את הרשות אם ניתנה שלא בפניו; לא הוגש כתב ערעור תוך חמישה עשר הימים יראו את בקשת הרשות לערער ככתב ערעור.
- המועד להגשת
ערעור ברשות לפי
סעיפים 64א,
127לד ו-200א
לחוק הביטוח
הלאומי [64] (ב)
75. (א) בקשה לרשות לערער על פסק דינו של בית דין אזורי לפי סעיפים 64א, 127לד או 200א לחוק הביטוח הלאומי, תוגש תוך שלושים ימים מיום שניתן פסק הדין, אם ניתן בפני המבקש, או מיום שהומצא לו, אם ניתן שלא בפניו.
- (ב) ניתנה רשות לערער, יהיה המועד להגשת ערעור על פסק דין של בית דין אזורי בעניינים כאמור בתקנת משנה (א), שלושים ימים מהיום שבו ניתנה הרשות, אם ניתנה בפני המערער, או שלושים ימים מהיום שבו הומצאה לו ההחלטה הנותנת רשות, אם ניתנה שלא בפניו; לא הוגש כתב ערעור תוך שלושים הימים יראו את בקשת הרשות לערער ככתב ערעור.
- סימן ב': ערעור על פסק דין ועל החלטה אחרת של רשם בית דין אזורי**
- ערעור על פסק דין של רשם יוגש, בכפוף לאמור בפרק זה, לבית הדין הארצי תוך חמישה עשר ימים מיום מתן פסק הדין, אם ניתן בפני המערער, או מהיום שבו הודע לו פסק הדין אם ניתן שלא בפניו, והוראות פרק זה יחולו על ערעור כאמור בשינויים המחוייבים.
- ערעור על החלטה אחרת של רשם יוגש לבית הדין האזורי, תוך שבעה ימים מיום מתן ההחלטה אם ניתנה בפני המערער, או מהיום שבו הודעה לו ההחלטה אם ניתנה שלא בפניו, והוראות פרק זה יחולו על ערעור כאמור בשינויים המחוייבים.
- ערעור על החלטת רשם בתביעת שכר עבודה או בתביעה לקצבה יוגש לבית הדין האזורי.
- ערעור על פסק דין של רשם בתביעת שכר עבודה או קצבה וערעור שכנגד [61]
76. (א) ערעור על פסק דין של רשם יוגש, בכפוף לאמור בפרק זה, לבית הדין הארצי תוך חמישה עשר ימים מיום מתן פסק הדין, אם ניתן בפני המערער, או מהיום שבו הודע לו פסק הדין אם ניתן שלא בפניו, והוראות פרק זה יחולו על ערעור כאמור בשינויים המחוייבים.
- (ב) המועד להגשת ערעור על פסק דין של רשם בתובענה לתשלום שכר עבודה או לתשלום קצבה, הוא חמישה עשר ימים מיום מתן פסק הדין – אם ניתן בפני המערער, או מהיום שבו הומצא לו – אם ניתן שלא בפניו.
- (ג) הערעור יוגש במסירת שלושה עותקים של כתב הערעור בצירוף עותקים נוספים כמספר המשיבים; כל מי שהיה בעל דין בתובענה לפני הרשם ואינו מערער, יהיה משיב בערעור; כתב הערעור יכול שיהיה לפי טופס 13 והוא יומצא לכל משיב.
- (ד) היה בדעת המשיב לטעון בשעת הדיון בערעור שפסק הדין של הרשם טעון שינוי, יגיש על כך הודעה לבית הדין האזורי, בפירוט הנימוקים, תוך עשרה ימים מהיום שבו הומצא לו כתב הערעור, אולם לא יאוחר מחמישה ימים לפני התחלת הדיון בערעור; העתק מההודעה יומצא לכל בעל דין העלול להיפגע מטענה זו.
- סימן ג': ערעור על החלטה אחרת של רשם בית הדין הארצי**
- ערעור על החלטה אחרת של רשם בית הדין הארצי יוגש לבית הדין הארצי תוך שבעה ימים מיום מתן ההחלטה אם ניתנה בפני המערער, או מהיום שבו הודעה לו ההחלטה אם ניתנה שלא בפניו, והוראות פרק זה יחולו על ערעור כאמור בשינויים המחוייבים.
- סימן ד': רשות לערער**
- בית דין הנותן רשות לערער רשאי לפרש את הבעיה שעליה ניתנה הרשות לערער, ומשעשה כן לא יטען המערער בבעיה שלא פורשה; אולם אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכותו של בית הדין הארצי לפי תקנות 94 ו-110.
- החלטה המרשה לערער אינה ניתנת לערער.
- רשות
מסוייגת
לערעור [67]
77. ערעור על החלטה אחרת של רשם בית הדין הארצי
78. ערעור על פסק דין של רשם בתביעת שכר עבודה או קצבה וערעור שכנגד [61]
79. ערעור על החלטה אחרת של רשם בית הדין הארצי יוגש לבית הדין הארצי תוך שבעה ימים מיום מתן ההחלטה אם ניתנה בפני המערער, או מהיום שבו הודעה לו ההחלטה אם ניתנה שלא בפניו, והוראות פרק זה יחולו על ערעור כאמור בשינויים המחוייבים.
80. בית דין הנותן רשות לערער רשאי לפרש את הבעיה שעליה ניתנה הרשות לערער, ומשעשה כן לא יטען המערער בבעיה שלא פורשה; אולם אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכותו של בית הדין הארצי לפי תקנות 94 ו-110.
81. החלטה המרשה לערער אינה ניתנת לערער.
- אין ערעור על
רשות לערער [68]

82. הגשת בקשת רשות לערער – כהגשת ערעור [69]
- הוגשה בקשה לרשות לערער לבית הדין הארצי, רשאי בית הדין לדון בה כאילו ניתנה הרשות והוגש ערעור על פי הרשות שניתנה, אם הסכימו לכך בעלי הדין לערער, ואף ללא הסכמת בעל דין לאחר שניתנה לו הזדמנות להביע התנגדותו ונראה לבית הדין שלא תיפגע זכותו כבעל דין; החליט בית הדין כאמור, לא יחולו תקנות 85, 86(א), 87, 88, 97 ו-99 עד 105.
83. הפיכת בקשת רשות לכתב ערעור
- הוגשה בקשה לרשות ערעור לבית הדין שלערעור וראה בית הדין כי הבקשה הוגשה בטעות משום שלמערער היתה זכות ערעור, רשאי בית הדין להחליט לדון בבקשה כבכתב ערעור, בתנאים שיקבע; ההחלטה לא תינתן אלא לאחר שניתנה למשיב הזדמנות להביע התנגדותו לכך; החליט בית הדין כאמור, לא יחולו תקנות 87 ו-97.
84. השגה על החלטה אחרת [70]
- לא ערער בעל דין על החלטה אחרת והיא ניתנת לערער ברשות בלבד, אין בכך כדי לפגוע בזכותו להשיג על אותה החלטה בבואו לערער על פסק הדין במשפט; האמור בתקנה זו לא יחול על החלטה לפי סעיף 5 לחוק הבוררות, התשכ"ח-1968.
85. מסמכים שיצורפו לבקשת רשות לערער
- (א) לבקשת רשות לערער המוגשת לבית הדין הארצי יצורפו העתקים של החלטות בית הדין האזורי באותו ענין, כשהם מאושרים בידי המזכיר הראשי או פקיד של בית הדין האזורי, או בידי עורך דין או היועץ המשפטי לממשלה או בא כוח; אך רשאי בית הדין לדון בבקשה אף אם לא צורפו העתקים כאמור.
- (ב) הבקשה תוגש בכתב במספר עותקים מספיק לבית הדין ולמשיבים, ותפרט בצורה תמציתית את הנימוקים שעליהם סומך המבקש את בקשתו.
- (ג) החליט בית הדין לאחר שעיין בבקשה שאין היא מצריכה תשובה – ידחנה מיד; החליט שהיא מצריכה תשובה, תומצא הבקשה למשיב ועליו להגיש את תשובתו בצורה תמציתית תוך חמישה עשר ימים מיום ההמצאה, או במועד מוקדם יותר שקבע לכך בית הדין, ובערעורים לפי סעיפים 64א, 127לד ו-200א לחוק הביטוח הלאומי – תוך שלושים ימים מיום ההמצאה.
86. החלטת בית הדין הארצי [72]
- (א) בתום התקופה לפי תקנה 85(ג) או לפניו – אם נתקבלה תשובת המשיב – יחליט בית הדין אחת מאלה:
- (1) לדחות את הבקשה;
- (2) ליתן רשות ערעור אם דרך כלל ואם לגבי בעיה מסויימת כאמור בתקנה 80;
- (3) להורות על הגשת טענות נוספות בעל-פה.
- (ב) החלטת בית הדין תומצא לבעלי-הדין אם ניתנה שלא בפניהם ואין צורך להשמיעה אלא אם כן הורה על כך בית הדין.
- סימן ה': הגשת הערעור**
87. הגשת ערעור [73]
- (א) ערעור לבית הדין הארצי יוגש במסירת חמישה עותקים של כתב הערעור בצירוף עותקים נוספים כמספר המשיבים.
- (ב) ערעור לבית הדין האזורי יוגש במסירת שלושה עותקים של כתב הערעור בצירוף עותקים נוספים כמספר המשיבים.
88. ערעור על תובענות שאוחדו
- תובענות שאוחדו וניתנה בתובענה המאוחדת החלטה אחת, רשאי כל בעל דין לערער על ההחלטה ואין צורך להגיש ערעור נפרד לכל אחת מן התובענות שאוחדו.
89. איחוד בעלי-דין [75]
- בעלי דין אחדים בתובענה אחת רשאים להצטרף יחד בערעור אחד.
90. מיהו המשיב [76]
- כל מי שהיה בעל דין בתובענה לפני הערכאה הקודמת ואיננו מערער, יהיה משיב בערעור.
91. צירוף משיב בידי בית הדין
- בית דין של ערעור רשאי להורות על צירוף משיב שלא היה בעל דין; הורה כאמור, יתוקן כתב הערעור ויומצא לאותו משיב כתב הערעור המתוקן, ורשאי בית הדין לדחות את מועד הדיון בערעור, בתנאים שייראו לו צודקים, ורשאי בית הדין ליתן פסק דין כאילו היה המשיב שצורף בעל דין.
92. תחולת הוראות [77]
- הוראות סימן ג' לפרק ב' יחולו על ערעורים לבית הדין, ולענין זה כל מקום שנאמר "תובע", "נתבע" או "תובענה" – קרי "מערער", "משיב" ו"ערעור", לפי הענין.
93. תוכן כתב ערעור
- (א) אלה הדברים שיכיל כתב ערעור:

- (1) שמו, מספר זהותו ומקום מגוריו של המערער;
- (2) שמו של כל משיב, מספר זהותו ומקום מגוריו, אם ניתן לברר;
- (3) שם בית הדין שנתן את ההחלטה שעליה מערערים, תאריך ההחלטה ומספר התיק של התובענה שבה ניתנה;
- (4) מען לשם המצאה למערער;
- (5) אם ניתנה ההחלטה שלא בפני המערער – התאריך שבו הומצאה לו, אם הומצאה, או ציון שההחלטה לא הומצאה;
- (6) נימוקי הערעור.

(ב) כתב ערעור יפרט בצורה תמציתית את נימוקי ההתנגדות להחלטה שעליה מערערים שלא על דרך הויכוח או סיפור דברים.

94. המערער לא יטען נימוק התנגדות שלא פורש בכתב הערעור אלא ברשות בית הדין, אולם בית הדין בבואו להחליט בערעור לא יהיה מוגבל לנימוקי ההתנגדות שפורשו בכתב הערעור או שנטענו בבית הדין לפי תקנה זו.

95. כתב ערעור ניתן לתיקון בכל עת שתיראה לבית הדין, ורשאי הוא בכל עת להורות על מחיקתו או תיקונו של כל נימוק שבערעור שאינו דרוש לענין, או שהוא מביש או עלול להפריע לדיון הוגן או לסבכו או להשהותו.

96. בית הדין רשאי, בכל עת, להורות למערער להמציא לו פרטים נוספים ומפורטים יותר לכל נימוק שבערעור, בתנאים שייראו לבית הדין, לרבות תשלום הוצאות.

97. (א) אלה המסמכים שיש לצרף לכתב ערעור המוגש לבית הדין הארצי: חמישה העתקים של ההחלטה שעליה מערערים כשהם מאושרים בידי המזכיר הראשי או פקיד של בית הדין שעל החלטתו מערערים, או בידי עורך דין או היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, והעתקים נוספים מאושרים כאמור כמספר המשיבים.

(ב) מסמכים המצורפים לכתב ערעור המוגש לבית הדין האזורי, יהיו בשלושה עותקים כשהם מאושרים כאמור בתקנת משנה (א), וכן יצורפו העתקים נוספים מאושרים כאמור כמספר המשיבים.

98. (א) ואלה המסמכים שיש להמציא למשיבים בערעור לבית דין:

(1) עותק של כתב הערעור;

(2) העתק ההחלטה שעליה מערערים.

(ב) היו משיבים אחדים מיוצגים על ידי עורך דין אחד או נציג אחד אחר, די בהעתק אחד מן המסמכים האמורים בתקנת משנה (א) בשביל כל המשיבים האלה.

סימן ו': ערעור שכנגד

99. היה בדעת המשיב לטעון בשעת הדיון בערעור שהחלטת בית דין קמא טעונה שינוי, יגיש על כך הודעה לבית הדין שלערו, בפירוט הנימוקים, תוך עשרה ימים מהיום שבו הומצא לו כתב הערעור כאמור בתקנה 98, אולם לא יאוחר מאשר חמישה ימים לפני התחלת הדיון בערעור, והעתק ההודעה יומצא לכל אחד מהמשיבים.

100. אי הגשת הודעה אין בה כשלעצמה כדי לגרוע מהסמכויות הנתונות לבית הדין שלערו לפי תקנות אלה או לפי כל דין אחר, אך יכולה היא לשמש סיבה, לפי שיקול דעתו של בית הדין, לדחיית הדיון בערעור או לצו מיוחד להוצאות.

סימן ז': הדיון בערעור

101. אין לעורר התנגדות טכנית לכתב ערעור על יסוד פגם שבצורה.

102. (א) נקבע תאריך לדיון בערעור, רשאי בית הדין הארצי להורות כי כל צד יגיש לבית הדין, במספר עותקים מספיק, את עיקרי טיעונו וימסור לצד שכנגד עותק מהם שבעה ימים לפחות לפני אותו תאריך.

(ב) עיקרי טיעון יכללו, בצורה תמציתית, את טענותיו של כל צד ואת האסמכתאות שבדעתו להסתמך עליהן כשהן מפורטות ליד כל טענה בנפרד.

סיכום בכתב	טענות	103.	(א)	בית דין שלערעור, רשאי, בצו, להורות לבעלי הדין, לפני תחילת הדיון בערעור או במהלכו, לסכם את טענותיהם בכתב על הפרשה כולה או על שאלה מסויימת שקבע, בין בנוסף על טענות שבעל-פה, כולן או מקצתן, ובין במקומן, ורשאי הוא להגביל את היקפם של סיכומים אלה.
			(ב)	צו כאמור יקבע את סדרי הטענות הן שבעל-פה והן שבכתב וכל יתר הדברים הטעונים, לדעת בית הדין, הסדר בשל צו כזה.
			(ג)	בעל דין שלא הגיש סיכום טענותיו במועד, כהוראת בית הדין, דינו כדין בעל דין שלא התייצב במועד שנקבע לדיון, זולת אם הורה בית הדין הוראה אחרת.
אי-התייצבות בערעור [86]		104.		לענין ההתייצבות בתאריך שנקבע לדיון בערעור, או לדיון נדחה, ינהגו כך : (1) נמסרה הודעה על תאריך הדיון ואיש מבעלי הדין לא התייצב, רשאי בית הדין לדחות את הדיון או למחוק את הערעור ; (2) התייצב המערער ואילו המשיב לא התייצב לאחר שקיבל הודעה על תאריך הדיון, יתברר הערעור או שהדיון בו יידחה למועד אחר, כפי שיחליט בית הדין ; (3) התייצב המשיב ואילו המערער לא התייצב לאחר שקיבל הודעה על תאריך הדיון, יתברר הערעור או יימחק או יידחה הדיון בו למועד אחר, הכל כפי שיחליט בית הדין.
השבת ערעור שנמחק [87]	ערעור	105.		נמחק ערעור כאמור בתקנה 104, רשאי המערער, תוך שבעה ימים מיום המצאת ההחלטה על המחיקה, לבקש מבית הדין שלערעור להשיב את הערעור ; בית הדין רשאי להשיב את הערעור בתנאים שיראה לקבוע בדבר תשלום הוצאות או בענינים אחרים.
דיון שנית בערעור שנדון על פי צד אחד [88]	דיון שנית בערעור	106.		נדון ערעור על פי צד אחד לפי תקנה 104, רשאי בעל הדין הנעדר, לא יאוחר משבעה ימים מיום שהומצאה לו ההחלטה, לבקש מבית הדין שידון בערעור שנית ; בית הדין רשאי לדון בערעור שנית, ואם יהיה צורך בכך – לבטל את פסק הדין שניתן כלפי כל בעלי-הדין שבערעור או כלפי מקצתם, בתנאים שיראה לקבוע בדבר תשלום הוצאות או בענינים אחרים.
סימן ח': פסק הדין בערעור				
פסק דין בערעור [89]	פסק דין בערעור	107.		בית הדין שלערעור יתן פסק דין או החלטה אחרת כתום הדיון או בתאריך אחר שעליו יודע לבעלי הדין ; ההחלטה תהיה בכתב, תיחתם בידי בית הדין ויירשם בה תאריך נתינתה.
תוכן פסק הדין [89א]	פסק הדין	108.	(א)	פסק דינו של בית הדין שלערעור יכיל את אלה : (1) השאלות הטעונות הכרעה ; (2) ההכרעה ; (3) נימוקי ההכרעה ; (4) הסעד שהמערער זכאי לו, אם ההחלטה שעליה ערער בוטלה או שונתה.
			(ב)	על אף האמור בתקנת משנה (א) (1) עד (3), אם החליט בית הדין שלערעור לדחות ערעור, רשאי הוא לכלול בפסק דינו את קביעתו בדבר דחיית הערעור בלבד אם מתקיימים לדעתו, לגבי ההחלטה שעליה מערערים, כל אלה : (1) אין מקום לדחות את הממצאים העובדתיים שנקבעו בה ; (2) הממצאים שנקבעו בה תומכים במסקנה המשפטית ; (3) אין לגלות טעות שבחוק.
פסק דין מוסכם [90]	דין מוסכם	109.	(א)	פסק דין יכול לאשר, לשנות או לבטל את ההחלטה שעליה מערערים ; אך אם הגיעו בעלי הדין שבערעור לידי הסכם על צורת פסק הדין בערעור, רשאי בית הדין ליתן פסק דין לפי ההסכם.
			(ב)	הסכימו בעלי הדין בערעור למתן פסק דין לפי נוסח מוסכם, רשאי בית הדין שלערעור, על פי בקשת בעל דין בכתב או בעל פה, ליתן פסק דין כאמור אף אם הסכימו בעלי הדין לגופו של הענין בלבד ולא על סכום הוצאות המשפט, ובית הדין שלערעור ישום ויקבע בפסק הדין את ההוצאות האמורות.
סמכותו של בית הדין בערעור [91]	סמכותו של בית הדין בערעור	110.		בית הדין שלערעור מוסמך ליתן כל החלטה שצריך היה לתיתה או לאשר או לבטל את ההחלטה שניתנה ולהורות על דיון חדש או ליתן החלטה נוספת או אחרת, ככל שיחייב

הענין; בית הדין רשאי להשתמש בסמכותו זו אף אם הערעור נוגע רק לחלק מן ההחלטה ורשאי הוא להשתמש בה לטובת המשיבים או בעלי הדין האחרים, כולם או מקצתם, אף אם לא הגישו ערעור או ערעור שכנגד.

שימוע החלטה 111. בשימוע החלטה רשאי בית הדין שלערעור לקרוא רק את אותו חלק המפרט את הסעד או את ההכרעה שניתנו בערעור.

פסיקתה [92] 112. על סמך החלטה של בית הדין שלערעור מותר לערוך פסיקתה כדרך שעורכים אותה בערכאה ראשונה, ויצוין בה התאריך שבו ניתנה ההחלטה.

פרק 11: טענות פסלות לישב בדין

סייג לתחולתן של התקנות 112א. (א) בקשה ששופט, רשם או נציג ציבור יפסול עצמו מלישב בדין לפי סעיף 39א לחוק (להלן – טענת פסלות), וערעור על החלטה בבקשה כאמור או בבקשה להיתר ייצוג לפי אותו סעיף, לא יוגשו אלא בהתאם להוראות פרק זה, על אף כל הוראה אחרת בענין הגשת בקשות או ערעורים בתקנות אלה.

112ב. (ב) הוראות אחרות בתקנות אלה יחולו לענין טענת פסלות במידה שאינן סותרות הוראות פרק זה ובשינויים המחוייבים לפי הענין.

מועד פסלות לטענת 112ב. בתחילת הדיון בתובענה או בערעור, ולפני כל טענה אחרת, רשאי בעל דין לטעון טענת פסלות; לא היה באפשרותו לטעון אותה טענה בשלב האמור, רשאי הוא לטענה לאחר מכן, ובלבד שיעשה זאת מיד לאחר שנודעה לו עילת הפסלות.

ערעור על החלטה 112ג. (א) בעל דין שבדעתו לערער על החלטה בעניין טענות פסלות או בעניין היתר ייצוג יודיע על כך לבית הדין, ומשהודיע כך, יימשך המשפט, זולת אם החליט השופט המותב או הרשם, לפי העניין, מנימוקים שיירשמו, שיש להפסיקו.

112ג. (ב) הערעור יוגש בכתב בשלושה עותקים, תוך עשרה ימים מהיום שבו הודעה לבעל הדין ההחלטה בבקשה; בערעור יפורטו כל נימוקי ההתנגדות להחלטה ויצורף לו תצהיר לשם אימות העובדות המשמשות יסוד לבקשה; בו ביום ימציא המערער עותק מהערעור על מצורפיו, במישרין, לכל אחד מבעלי הדין; היו בעלי דין אחדים מיוצגים בידי עורך דין אחד, די בהמצאת עותק אחד בשביל כל בעלי הדין המיוצגים כאמור.

112ג. (ג) נשיא בית הדין הארצי לעבודה או מי שדן בערעור רשאי להורות לבקשת המערער בכתב הערעור, על הפסקת המשפט עד להחלטה בערעור.

112ג. (ד) כל בעל דין אחר רשאי להשיב לערעור; תשובת בעל דין תוגש בכתב בשלושה עותקים, תוך עשרה ימים מהיום שבו הומצא לו כתב הערעור, יפורטו בה כל נימוקיו ויצורף לה תצהיר לשם אימות העובדות המשמשות יסוד לתשובה; לא הוגשה תשובה בתוך עשרה ימים כאמור, רשאי בית הדין להחליט בערעור לאלתר על יסוד הטענות בכתב שבפניו.

112ג. (ה) מי שדן בערעור רשאי, מטעמים מיוחדים, ליתן, לבקשת בעל דין בכתב ערעור או בכתב תשובה, הזדמנות לטעון טענות נוספות בכתב או בעל פה, וכן לבקש מהשופט, הרשם או נציג הציבור אשר על החלטתו הוגש ערעור להעיר את הערותיו.

112ג. (ו) הוחלט בערעור להעביר את הדיון בתובענה לשופט אחר או לרשם אחר או להחליף את נציג הציבור באחר, רשאי השופט או הרשם או המותב, לפי הענין, לדון בה מן השלב שאליו הגיע השופט הקודם או מכל שלב אחר שייראה לו נכון וצודק בנסיבות הענין.

פרק ד': הוראות כלליות

סימן א': תשלום הוצאות וערובה לתשלומן

הכלל בדבר 113. בכפוף להוראות כל חיקוק, יהיה ענין ההוצאות בכל תובענה, ערעור או הליך אחר, מסור לשיקול דעתו של בית הדין או של הרשם, ואם בבקשה פלונית או בדיון פלוני ניתן צו להוצאות לא ייפגע צו זה על ידי כל צו אחר להוצאות שיינתן לאחר מכן שלא בדרך ערעור על הצו הראשון.

סכום ההוצאות 114. (א) בית הדין או הרשם, כשהוא פוסק ההוצאות, רשאי לקבוע סכום קצוב, ואם לא קבע סכום קצוב, ישום הרשם את ההוצאות.

114. (ב) חייב בית הדין בעל דין בתשלום הוצאותיו של בעל הדין שכנגד, רשאי הרשם לקבוע סכום הוצאות אלה – במידה שהן אגרות בית הדין, מס בולים, שכר

בטלת עדים, שכר מומחים ודמי לינה – לפי החומר שבתיק בית הדין, בלי שיהיה צורך בהגשת בקשה ושלא בפני בעל הדין, ובין שנקבע גם סכום שכר טרחת עורך דין ובין שלא נקבע.

115. צו לתשלום הוצאות ניתן להוציא לפועל כדרך שמוציאים לפועל פסק דין של בית הדין לתשלום סכום כסף. אכיפת צו הוצאות [95]

116. עורך דין שהוא בעל דין וטוען לעצמו, הוא גופו או באמצעות משרדו, ונפסקו לו הוצאות, זכאי הוא שייכללו בשומה ההוצאות שהיה מקבל אילו העסיק עורך דין. עורך דין שהוא בעל דין [96]

116א. (א) שופט בית הדין או הרשם רשאי, אם נראה לו הדבר, לצוות על תובע לתת ערובה לתשלום כל הוצאותיו של נתבע. ערובה לתשלום הוצאות

(ב) היה התובע מי שאינו תושב ישראל ואינו אזרח אחת המדינות בעלת האמנה לפי תקנות לביצוע אמנת האג 1954 (סדר הדין האזרחי), התשכ"ט-1969, יורה שופט בית הדין או הרשם לתובע, לבקשת נתבע, להפקיד ערובה לתשלום הוצאותיו של הנתבע, זולת אם הראה התובע ראשית ראייה להוכחת תביעתו או שהוא הראה כי הנתבע יוכל להיפרע את הוצאותיו ממנו אם התביעה תידחה או אם ראה שופט בית הדין או הרשם לפטור את התובע מטעמים מיוחדים שירשמו.

(ג) הורה שופט בית הדין או הרשם על הפקדת ערובה ולא הופקדה ערובה בתוך המועד שנקבע, תימחק התובענה, זולת אם הורשה התובע להפסיקה.

סימן ב': אימות עובדות

117. (א) בכל הליך שהוגש על פי תקנות אלה, רשאי בית הדין או הרשם להורות למגיש כי העובדות שעליהן הוא מסתמך יאומתו באזהרה שתימסר בפני הרשם, או בתצהיר (בסימן זה – הצהרת אימות). הצהרת אימות [97]

(ב) נמסרה ההצהרה, יערוך הרשם את הצהרת האימות וירשום אותה בפרוטוקול שיצרף לתיק התובענה; העתק ההצהרה יומצא לבעל הדין שכנגד.

118. (א) רצה בעל דין לחקור את מי שמסר הצהרת אימות חקירה שכנגד, יודיע על כך למגיש הצהרת האימות וידרוש את התייצבותו של המצהיר לשם חקירה שכנגד בשעת הדיון; ההודעה תומצא מבעוד מועד כדי ליתן למצהיר שהות מספקת להתכונן ולהגיע למקום הדיון. חקירת המצהיר [98]

(ב) בית הדין רשאי בכל עת לדרוש, מיזמתו הוא, התייצבותו של מצהיר הצהרת האימות לשם חקירה שכנגד.

119. הורה בית הדין או הרשם על הגשת הצהרת אימות כאמור בתקנה 117, ולא נמסרה הצהרה תוך המועד שנקבע לכך, או שנמסרה הצהרת האימות אך המצהיר לא התייצב לחקירה שכנגד משנדרש לכך בידי בית הדין או בעל הדין, רשאי בית הדין שלא להיוקק לעובדות שהצהרת האימות אימתה או צריכה היתה לאמת. הימנעות מאימות או מחקירה שכנגד [99]

סימן ג': שונות

120. ענינים אחדים התלויים ועומדים בבית דין אחד וכרוכות בהם שאלות זהות או שאלות דומות, של משפט או של עובדה, רשאי בית הדין, לפי שיקול דעתו, להורות על איחודם, בין על פי בקשת בעל דין ובין ללא בקשה כזאת, ובתנאים שייראו לו. איחוד ענינים מטעם בית הדין [100]

120א. היה בעל דין או עד קטין שטרם מלאו לו שמונה עשרה שנים, יציין מגיש כתב-בי-הדין את עובדת היותו קטין בראש כתב-בי-הדין סמוך לשם הקטין; כלל כתב-בי-הדין שהוגש לבית הדין מידע על מצבו הבריאותי, הגופני או הנפשי של הקטין או שיש חשש שפרסומו של מידע כאמור לרבות מידע לפי סעיף 24 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התשי"ז-1960, אסור לפי דין, יגיש בעל הדין הודעה על כך לבית הדין. בעל דין או עד שהוא קטין

121. מסמך שיש לערכו לפי אחד הטפסים שבתוספת יהיה ערוך בשינויים המחוייבים לפי הנסיבות ואין חובה שיהיה העתק מילולי ממנו. עריכת טופס [101]

122. כל הנוקק לטפסים המפורטים בפסקאות (1), (2) או (3) יוכל לקבלם חינם כמפורט להלן: קבלת טפסים בהליכים מסויימים [102]

(1) טופס 2 להגשת תביעה לתשלום שכר עבודה, טופס 6 להגשת כתב הגנה בתביעה כאמור, טופס 3 להגשת תביעה לתשלום פיצויי פיטורים, טופס 7 להגשת כתב הגנה בתביעה כאמור, טופס 4 להגשת תביעה לתשלום קצבה, טופס 8 להגשת כתב הגנה בתביעה כאמור או טופס 13 להגשת ערעור על החלטת רשם בתובענה

לתשלום שכר עבודה או קצבה – בכל מזכירות של בית דין אזורי לעבודה, בכל סניף של משרד העבודה והרווחה ובמשרדו של כל ארגון עובדים שביקש זאת מהמזכיר הראשי של בית הדין ;

(2) טופס 11 לערעור גימלאות – בכל מזכירות של בית דין אזורי לעבודה, בלשכת הממונה על תשלום גימלאות, בלשכת נציב שירות המדינה ובכל לשכה מחוזית של נציבות שירות המדינה ;

(3) טופס 12 לערעור תעסוקה – בכל מזכירות של בית דין אזורי לעבודה ובכל לשכת שירות תעסוקה.

123. בענין תיקון טעות בפסיקתה או בהחלטה ינהג בית הדין כאמור בסעיף 81 לחוק בתי המשפט, והוא הדין לגבי הרשם לענין פסיקתה או החלטה שנחתמו בידו. [103] טעויות תיקון

124. בית הדין רשאי, בכל עת, לתקן כל פגם או טעות בכל הליך, וליתן הוראות בדבר הוצאות או בענינים אחרים ככל שייראה לו צורך, וחובה לעשות כל התיקונים הדרושים כדי לפסוק בשאלות השנויות במחלוקת בין בעלי הדין, והוא הדין לגבי הרשם בהחלטה שנתן. [104] סמכות לתקן פגם בהליך כללית

125. מועד או זמן שקבע בית הדין או הרשם לעשיית דבר שבסדר הדין או שבנוהג, רשאי הוא, לפי שיקול דעתו ובאין הוראה אחרת בתקנות אלה, להאריך זמן לזמן, אף שנסתיים המועד או הזמן שנקבע מלכתחילה ; נקבע המועד או הזמן בחיקוק, לרבות בתקנות אלה, רשאי הוא להאריך מטעמים מיוחדים שיירשמו. [105] הארכת מועדים

126. תקופת פגרה של בית הדין לא תבוא במנין הימים שנקבעו בתקנות אלה או שנקבעו בידי בית הדין או הרשם, אלא אם כן הורה בית הדין או הרשם, לפי הענין, אחרת. [105] תקופת פגרה לא תבוא במנין

127. מחיקת הליך אינה מעשה בית דין ואין בה, כשהיא לעצמה, כדי למנוע את התובע מלהגיש תובענה חדשה בשל אותה עילה. [107] מחיקה אינה מעשה בית דין

128. אי קיום תקנות אלה, או כל נוהג הקיים אותה שעה, אינו פוסל שום הליך, אלא אם כן הורה כך בית הדין, אך מותר לבטל הליך, כולו או מקצתו, כהליך שאינו כראוי או לתקנו או לנהוג בו בדרך אחרת, כפי שייראה לבית הדין, והוא הדין לגבי הרשם בהליכים שבפניו. [108] אי קיום התקנות

129. על הליכים לפי תקנות אלה יחולו, בשינויים המחויבים, תקנות סדר הדין האזרחי המפורטות להלן : תחולת תקנות סדר הדין האזרחי

(1) תקנות 70 ו-71 לענין הגשת העתק מסמך והצגת ראיות במדיה אלקטרונית או דיגיטלית על ידי בעל דין ;

(2) תקנה 72 לענין מתן עדות בהיוועדות חזותית ;

(3) תקנה 73 לענין מתן עדות מוקדמת ;

(4) תקנות 94 עד 110, 124 עד 128 לענין סעד זמני, וכן תקנה 132 לענין סעד בעת מתן פסק הדין או בתכוף לו ;

(5) תקנה 145 לענין עיכוב ביצוע וסעד זמני בשל ערעור ;

(6) תקנות 158 עד 169 לענין המצאת כתבי בי-דין ;

(7) תקנות 170 ו-171 לענין ייפוי כוח, ואם בעל הדין מיוצג על ידי עורך דין – גם תקנה 9(ה).

130. תקנות בתי משפט והוצאה לפועל (החזרת פקדונות וקנסות), התשמ"א-1981, יחולו, בשינויים המחויבים לפי הענין, על פקדונות שהופקדו וקנסות ששולמו בבית דין. [109] תחולת פקדונות

131. תקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין), התשכ"ט-1969 – בטלות. [109] פקדונות ביטול

132. תחילתן של תקנות אלה שלושים ימים מיום פרסומן (להלן – יום התחילה), והן יחולו גם על עניינים התלויים ועומדים ביום התחילה לפני בית הדין או הרשם. [109] תחילה והוראות מעבר

מדינת ישראל

בית הדין לעבודה

טופס 1 (תקנה 12(ב)) [] הזמנה לדין

טופס 2 (תקנה 13(א)) [] תביעה לתשלום שכר עבודה

- טופס 3 (תקנה 13(ב)) [] תביעה לתשלום פיצויי פיטורים
- טופס 4 (תקנה 13(ג)) [] תביעה לתשלום קצבה
- טופס 5 (תקנה 27(ב)) [] דרישה להגיש כתב הגנה והזמנה לדיון
- טופס 6 תקנה 32(א)(1) [] כתב הגנה בתביעה לתשלום שכר עבודה
- טופס 7 (תקנה 32(א)(2)) [] כתב הגנה בתביעה לתשלום פיצויי פיטורים
- טופס 8 (תקנה 32(א)(3)) [] כתב הגנה בתביעה לתשלום קצבה
- טופס 9 (תקנה 53(ב)) [] הזמנה לעד
- טופס 10 (תקנה 54) [] צו הבאה
- טופס 11 (תקנה 62) [] ערעור לפי חוק שירות המדינה (גמלאות)
- טופס 12 (תקנה 69) [] ערעור לפי חוק שירות התעסוקה
- טופס 13 (תקנה 78(ג)) [] ערעור על החלטת רשם בתובענה לתשלום שכר עבודה או קצבה